

LEERSTOEL PROVINCIE ANTWERPEN ZORGBEROEPEN IN EVOLUTIE

HOE ANDERS LEREN SAMENWERKEN?

SAMEN DE ZORG ATTRACTIEVER EN WEERBAARDER MAKEN.

Provincie
Antwerpen

Universiteit
Antwerpen

Waarom Pazoe?

De zorg verandert en zorgberoepen evolueren voortdurend mee. Tegelijk is er een tekort aan personeel in de zorg. Er is te weinig instroom in de sector, uitval en uitstroom zijn groot.

Een oplossing ligt in **anders werken** en **anders leren**. Hoe kan je met dezelfde mensen en middelen meer doen, zonder hen te zwaar te belasten? Hoe kan je kennis uitwisselen en ontwikkelen?

zet daarom in op **anders werken**
en **innovaties** in:

- D** dienstverleningsprocessen
- A** arbeidsorganisatie
- T** technologische ontwikkelingen

PAZOE, dat is **anders leren samenwerken** om te komen tot meer **capaciteit** in de zorg en samen **kennis te ontwikkelen** en uit te wisselen. Zo vergroten we de aantrekkingskracht en weerbaarheid van de Antwerpse zorgsector.

Hoe gebruik ik deze flyer?

Volg de stappen van de PAZOE-cyclus om je doel te bereiken.

Elke stap is duidelijk omschreven en bevat concrete actiepunten en ondersteunende tools. Sommige tools ontwikkelde PAZOE zelf, andere zijn gebaseerd op bestaande methodes of werden ontwikkeld door anderen. Kies wat het beste past bij jouw situatie.

HEB JE VRAGEN?

Kijk op onze website of
neem contact met ons op!

De PAZOE-cyclus is gebaseerd op de ervaringen in de **drie implementatieprojecten in provincie Antwerpen**, die elk focusten op een eigen thema: mantelzorg, inrichting van dienstverlening en gezondheidsvaardigheden.

3 IMPLEMENTATIEPROJECTEN met focus op :

MANTELZORGERS ONTZORGEN:

Hoe kan je de mantelzorger van een persoon met een **psychosociale kwetsbaarheid** ontzorgen?

PAZOE ging op zoek naar **technologische innovatie** om psychosociale kwetsbaarheid te detecteren en gericht door te verwijzen, in samenwerking met de mantelzorger.

INRICHTING VAN DIENSTVERLENING

Hoe kom je tot een **interprofessioneel** georganiseerde en gedragen **Zorgcampus**?

PAZOE onderzocht hoe de **dienstverleningsprocessen** verbeterd konden worden en wie op welke manier betrokken moest zijn.

EFFICIËNTE ZORGORGANISATIE:

Hoe kan je de **zorgorganisatie** optimaliseren?

PAZOE bekeek hoe samenwerking kan zorgen voor meer aanbod en capaciteit met focus op **gezondheidsvaardigheden**.

Anders leren samenwerken?

PAZOE deed DAT zo.

PAZOE deed DAT zo.

STAP 1

De basis - Klaar voor de start?

1

Begin bij het begin: leer elkaar (opnieuw) kennen, zelfs als je al lang samenwerkt. Een goede samenwerking start bij een gedeeld begrip van wie je bent en waar je voor staat.

PAZOE ontwikkelde hiervoor een kennismakingsfiche die je daarbij helpt.

Daarna kan je samen de volgende stappen doorlopen:

- **Maak een knelpunt- of SWOT-analyse.**
Wat zijn je sterktes, zwaktes, kansen en uitdagingen?
Waar liggen de knelpunten die je wil aanpakken?
- **Bepaal je focus.**
Waar droom je van? Wat wil je als eerste veranderen of verbeteren?
Zet je prioriteiten op een rij.
- **Analyseer je doelgroep en partners.**
Voor wie onderneem je actie? En wie heb je nodig om je doel te bereiken?
Breng je netwerk in kaart.
- **Formuleer je missie en visie.**
Wat wil je samen doen, en hoe ga je dat aanpakken?

TOOLS

Kennismakingsfiche

Leer elkaar diepgaander kennen.

SWOT-analyse

Denk samen na over de samenwerking en evalueer. Breng knelpunten in kaart door systematisch te kijken naar de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen binnen een project of organisatie.

Durf te dromen

Stel de vraag “Waar droom jij van” en bepaal zo de eerste actie om die droom te realiseren.

Partnership Analysis Tool

Breng je netwerk en de bestaande samenwerkingen in kaart om inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor verdere samenwerking.

Van Missie en visie naar actieplan

Leg vast hoe jullie als (beleids)team zullen samenwerken, en hoe je je missie en visie vertaalt naar concrete acties binnen jullie beleid. Deze tool begeleidt je stap voor stap bij het ontwikkelen van een duidelijke missie en visie, en helpt om deze te vertalen naar praktische acties door middel van gerichte oefeningen, zodat je team effectief richting kan geven aan het realiseren van organisatiedoelen.

Betrek verschillende teamleden bij je SWOT- of knelpunten analyse om een breed perspectief te krijgen en zorg ervoor dat de acties die je afleidt specifiek, meetbaar en haalbaar zijn.

EEN VOORBEELD

In PAZOE herwerkten we bij twee implementatieprojecten de missie en visie. Tijdens het lerend netwerk werd duidelijk hoe belangrijk het is om deze in alle communicatie centraal te stellen en actief te delen met externen. Na het lerend netwerk waren de vernieuwde missie en visie steeds visueel aanwezig, in een duidelijke en aantrekkelijke vorm.

STAP 2

Wat weten wij al en wat kunnen wij delen?

2

Ga actief op zoek naar **bestaande oplossingen** die aansluiten bij je behoeften. Verken projecten die relevant zijn voor jouw situatie en lijst de initiatieven op. Neem contact op met de ontwikkelaars en ontdek samen wat mogelijk is. Zo krijg je **snel toepasbare antwoorden** voor je eigen context.

Deel zelf ook je **kennis** en **wat je leerde**, zodat anderen ermee aan de slag kunnen gaan. Online platformen en digitale tools maken delen sneller en efficiënter. Zo bevorder je samenwerking en innovatie.

PAZOE ging zelf op zoek naar **good practices** vanuit **onderwijs, onderzoek en praktijk** om antwoorden te vinden op bestaande uitdagingen binnen de implementatieprojecten.

TOOL

1. Good practices vanuit onderzoek:

Babbelbox Mantelzorg

Via stellingen en vragen ga je met collega's in gesprek over mantelzorg en ieders ervaringen daarmee.

Wegwijs in Zorg en Gezondheid

Dit spel geeft inzicht in het gezondheidssysteem, leert je rechten kennen en laat ontdekken waar je terechtkunt met vragen.

Moet ik naar de dokter?

Deze digitale tool voor zelftriage geeft zorgontvangers meteen advies over welke actie ze moeten nemen met hun symptomen.

2. Good practices vanuit praktijk:

Blauwdruk draaiboek interprofessionele zorgcampus

Een draaiboek ontwikkeld door gezondheidshuis PIOEN te Vorselaar, om een interprofessionele zorgcampus te organiseren.

Vind het warm water niet opnieuw uit. Gebruik waar mogelijk bestaande oplossingen. Ga in gesprek met wie die oplossingen al implementeerde en leer van hen.

EEN VOORBEELD

ProjectKompas Zorg is het inspiratieplatform dat PAZOE ontwikkelde om inzichten te verzamelen uit **innovatieve en relevante good practices**, met **praktische tools en waardevolle connecties** met experts en ontwikkelaars.

Er zijn 7 beoordelingscriteria:

- 1 | De locatie is het groot gebied Antwerpen.
- 2 | Het doel is zorgberoepen om het (zorg)werk te verbeteren.
- 3 | Het zijn geen bachelor- of masterproeven.
- 4 | De output is concreet en meteen implementeerbaar.
- 5 | De output is publiek toegankelijk.
- 6 | De output is implementeerbaar in andere setting.
- 7 | De output is integreerbaar in zorg.

Let op: Deze criteria zijn niet perfect of universeel. Voor PAZOE boden ze richting om gericht op zoek te gaan naar relevante good practices. **Wil je als organisatie zelf aan de slag met het verzamelen van inspirerende voorbeelden?** Bepaal dan zelf welke criteria voor jou belangrijk zijn. Zo sluit je selectie nog beter aan bij je eigen context en noden.

STAP 3

Hoe kunnen we samenwerken?

3

Welke samenwerkingsvorm je ook kiest - **interprofessioneel**, **multiprofessioneel**, **interorganisationeel** of **monodisciplinair** - het model van **de vijf bouwstenen van interprofessioneel samenwerken** helpt je om **doelgericht** en **effectief** aan de slag te gaan.

Deze bouwstenen geven je **duidelijkheid** over waar je **tijd** en **energie** in moet investeren om de samenwerking te versterken. Ze bieden structuur én zorgen ervoor dat alle betrokkenen zich optimaal kunnen inzetten voor het **gezamenlijke doel**.

5 BOUW- STENEN

- 1 | kennismaking
- 2 | (zorg)plan opstellen
- 3 | reflectie en evaluatie
- 4 | ethisch handelen
- 5 | communicatie

TOOL

Samen Werkt?! – het Bordspel

Maak als team kennis met de vijf bouwstenen van interprofessioneel samenwerken door tips te verzamelen en jullie kennis hierover te testen.

Leer op speelse wijze samenwerken aan de hand van het Samen Werkt?!-bordspel.

EEN VOORBEELD

In PAZOE gingen we in één van de implementatieprojecten aan de slag met het verbeteren van de arbeidsorganisatie via samenwerking. Daarbij werd het bordspel Samen Werkt?! ingezet om op een laagdrempelige manier kennis en tips aan te reiken over interprofessioneel samenwerken, gebaseerd op de vijf bouwstenen.

“ Ik werk al lang samen met deze groep, maar ik leerde hen nu pas echt kennen. De tips van het bordspel zijn duidelijk en meteen toepasbaar. ”

STAP 4

Wat moet je kunnen?

4

In zorgberoepen die continu evolueren, is het belangrijk om **je eigen competenties goed in kaart te brengen** en helder te hebben welke kennis en vaardigheden je nog nodig hebt.

Dit stelt je in staat om **je rol duidelijk te definiëren en taken effectief te verdelen**.

Evalueer daarnaast ook welke competenties al aanwezig zijn binnen je organisatie en waar er eventueel **nood is aan externe expertise** om kennishiaten op te vangen. Cruciaal daarbij zijn leiderschap, coördinatie en grenzen afbakenen.

TOOL

Kennisclips psychosociale kwetsbaarheid

Korte videofilmpjes leggen uit wat psychosociale kwetsbaarheid is, hoe je het herkent en bespreekbaar maakt. Ze helpen om juist door te verwijzen en ethisch verantwoord een zorgplan op te stellen.

Duid altijd een coördinator of aanspreekpunt aan, zowel voor interne collega's als voor externe partners. Zo weet iedereen bij wie ze terecht kunnen voor vragen, afstemming of beslissingen, wat zorgt voor duidelijkheid, efficiëntie en gedragen leiderschap.

EEN VOORBEELD

In één van de implementatieprojecten kwam naar voor dat **leiderschap** ontbrak. Daarom gaf Prof. Dr. Erik Franck een workshop over (zelf)leiderschap.

Nadien werd stilgestaan bij wat leiderschap binnen het project voor de verschillende individuen betekende. Je kan zelf een workshop aanvragen of zijn boek "Als je niets verandert, verandert er niets" gebruiken.

STAP 5

Wat levert het op?

5

Maak bewust tijd voor reflectie en evaluatie van je eigen werking. Durf kritisch te kijken naar je handelen en vanuit die reflectie en evaluatie bij te sturen.

Door regelmatig te reflecteren, krijg je inzicht in wat goed werkt en waar verbeteringen mogelijk zijn.

Gebruik deze feedback om bij te sturen en je aanpak verder te optimaliseren, zodat de zorg en samenwerking continu kunnen verbeteren.

TOOL

Projectevaluatie: het leereffect en de impact van mijn project

Evalueer een training of opleiding via deze methodiek.

Welke impact bereik je met je project en wat is het leereffect?

Reflecteer regelmatig en wees niet bang om je aanpak aan te passen. Groei begint bij het durven herkennen van verbeterpunten en het actiegericht bijsturen.

EEN VOORBEELD

Elk implementatieproject werd afgesloten met een reflectie- en evaluatie-moment. Hierbij werd stilgestaan bij de tevredenheid, het geleerde, het gedrag en de impact van het resultaat.

Samenvatting

Zorgberoepen in evolutie is een zoektocht naar hoe we de complexe problematiek niet alleen aanpakken, maar vanuit co-creatie. Een antwoord kan gezocht worden in het anders werken en het anders leren. Kortom, zorgberoepen moeten anders leren samenwerken, waarbij onderwijs en werkveld beter met elkaar verbonden worden.

Innoverend werken – met aandacht voor **arbeidsorganisatie, dienstverlening en technologie** – stimuleert **capaciteitsopbouw en kennisontwikkeling**.

MEER PAZOE

Op www.uantwerpen.be/nl/leerstoele/zorgberoepen-in-evolutie/ vind je alle tools die PAZOE in kaart bracht terug.

Wil je meer weten over het onderzoek achter PAZOE?
In het najaar verschijnt een whitepaper met alle aanbevelingen.

COLOFON

Deze flyer werd ontwikkeld
binnen Leerstoel PAZOE:

Leerstoelhouder

- Gastprof. Dr. Giannoula Tsakitzidis

Promotoren

- Prof. Dr. Peter Van Bogaert
- Prof. Dr. Paul Van Royen

Kernteam

- Prof. Dr. Erik Franck
- Prof. Dr. Eva Goossens
- Prof. Dr. Josefien van Olmen
- Prof. Dr. Caroline Masquiller

Projectteam

- Julie Daes
- Scarlett Deurinck
- Joris Verwaest

Met dank aan:

ELZ RupeLaar, ELZ Middenkempem,
Gemeente Hulshout, Universiteitsfonds,
Universiteit Antwerpen,
Provincie Antwerpen en
alle deelnemers van de
lerende netwerken.